

Sakspapir

Saksbehandlar	Arkiv	ArkivsakID
Ingvild Hjelmtveit	FE - 037	16/483

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
22/2016	Formannskapet	PS	02.03.2016

Eigarskap og selskapsstyring i Meland kommune

Saksopplysningar:

Bakgrunn

I samband med handsaming av selskapskontroll for MAKS AS bad kommunestyret rådmann om å kome attende med sak om eigarskapsstyring i Meland kommune.

Rådmann har ut frå dette laga utkast til ei mogeleg eigarskapsmelding for Meland kommune. For å sikre naudsynt politisk involvering legg eg utkastet fram til drøfting.

Som mal har rådmann brukt Stord kommune si eigarskapsmelding.

Vurdering

Eigarskapsmelding 2016-2017

Del I Eigarspal og selskapsstyring

Innleiing

Bakgrunn for eigarskapsmeldinga

Det er viktige verdiar, interesser og samfunnsfunksjonar som vert forvalta i kommunale selskap og føretak. Målet med eigarskapsmeldinga er å drøfte kommunen sine ulike motiv for å oppretta eller å delta i selskap. Vidare å få etablert nokre prinsipp og retningslinjer for kommunen si eigarstyring, rammer for utøving av eigarskap i ulike selskapsformer, samt reglar og prosedyrar for politisk og administrativ oppfølging av selskapa.

Kommunen har også eit kontroll- og tilsynsansvar ovanfor eigarinteressene i selskap. I 2004 vart det teke inn reglar om selskapskontroll i kommunelova som gir kontrollutvalet ei sjølvstendig rolle i høve eigarane og selskapsleiinga.

Eit vilkår for aktiv eigarstyring er at det frå eigar si side er formulert forventningar, mål og strategiar for selskapa. Eigar sine forventningar og strategiar vert eit utgangspunkt for selskapskontrollen og for

behandling av selskapet si drift og resultat.

Det vert tilrådd ei ordning med årleg behandling av eigarskapsmeldinga i kommunestyret. Ei slik ordning vil utvikla kommunen som eigar og klårgjera rolledeinga mellom eigar og selskap. Selskapa sine strategiske mål vert i stor grad utforma av selskapsstyra. Difor er det viktig at kommunestyret i Meland ovanfor selskap med sterke kommunale eigarinteresser aktivt definerer og revurderer motiv, mål og forventningar. Styret si oppgåve vert å vidareutvikla strategien og å arbeida for å realisera selskapa sine mål.

KS Eierforum – 19 råd om eigarskap og selskapsleiing

KS Eierforum er eit kompetanseforum i regi av Kommunenes Sentralforbund. Eierforumet har utarbeidd nitten råd om eigarskap, selskapsleiing og kontroll, sist revidert i januar 2009. Råda omhandlar følgjande tema

- Obligatorisk opplæring av folkevalde
- Utarbeiding av eigarskapsmelding
- Utarbeiding og revidering av formål og selskapstrategi
- Vurdering og val av selskapsform
- Fysisk skilje mellom monopol og konkurranseverksemd
- Plan for selskaps- og forvaltningskontroll
- Samansetjing av eigarorgan
- Gjennomføring av eigarmøte
- Valkomite for styreutnemning i aksjeselskap og interkommunale selskap
- Rutinar for kompetansevurdering av selskapsstyra
- Styresamansetjing i konsernmodell
- Oppnemning av vararepresentantar
- Gildskapsvurdering av politisk representasjon i styra
- Kjønnrepresentasjon i styra
- Godtgjering til styremedlemmer
- Arbeidsgjevarorganisering
- Etikk og samfunnsansvar
- Rådmann si rolle i høve kommunale føretak

Meland kommune si eigarskapsmelding er systematisert etter KS Eierforum sine råd, som langt på veg er lagt til grunn for dei prinsipp, retningslinjer og rutinar som inngår i meldinga.

Oppbygginga av eigarskapsmeldinga

Meldinga har to deler. Del I presenterer aktuelle selskapsformer for kommunen, felles prinsipp og strategiar for ei god eigarstyring i dei ulike selskapsformene, samt reglar og prosedyrar for politisk og administrativ utøving av eigarstyringa. Del II omtalar selskap som Meland kommune eig eller deltek i.

Aktuelle selskapsformer

Kommunane har ulike motiv for å oppretta eit selskap eller gå inn i ei etablert selskapsordning. Det er også stor fridom til å organisera tenestene slik ein finn det føremålstenleg, enten som del av kommunen som juridisk person eller gjennom etablering av sjølvstendige rettssubjekt.

I hovudsak er det tre organisasjonsformer som er aktuelle for kommunane ved utskiljing av verksemd:

- aksjeselskap etter lov om aksjeselskap
- interkommunale selskap etter lov om interkommunale selskap
- føretak etter kommunelova.

Eigarstrategi og selskapsform

Det er kommunen (eigar) sitt ansvar å sikra ei selskapsform som er tilpassa verksemda sitt føremål, eigar sitt styringsbehov, marknadstilhøve og konkurranseregelverk.

Dersom eit selskap er i ein konkurransesituasjon og målet er økonomisk avkastning, så talar dette for val av AS-forma. Dersom ønsket er politisk og demokratisk kontroll og styring, så bør verksemda haldast innan vanleg kommunal organisasjonsstruktur, eventuelt bør det veljast § 27 - organisering etter kommunelova dersom det gjeld samarbeid mellom fleire kommunar. For verksemder som både har eit finansielt og samfunnsmessig fokus, og samstundes er i ein konkurransesituasjon, så må ein vurdere om KF (kommunalt føretak) er best eigna.

Ein god eigarstrategi for Meland kommune vil medverka til å klargjera kva kommunen ynskjer med selskapa. Ei grundig vurdering og evaluering av føremåla gjer det lettare å vurdere selskapa sine økonomiske og samfunnsmessige resultat. Det gir betre informasjon om kostnader og vinst med kommunen sitt eigarskap. Det medverkar og positivt til å gjera kommunale organ betre skikka til å utøva eigarskap i selskap.

Motiv for selskapetablering - formålsklassifisering.

I kommunale eigarskapsmeldingar vert gjerne eigarskapen gruppert etter kommunen sitt motiv og mål med det einskilde selskap. Motiv og mål med selskapet får følgje for korleis eigarstyringa bør innrettast. Målet er ikkje statisk, men kan endra seg over tid. Ei av dei mest refererte kategoriseringane etter føremål er gjort i Bergen kommune si eigarmelding.

«Byrådet mener den beste måten å gruppere eierskapet på baserer seg på en formålsbestemt inndeling. I denne meldingen deles eierskapet opp i to grupper. Gruppeinndelingens hovedkriterium er knyttet til hva som er kommunens primære formål med å være eier i virksomhetene. Det gjøres her oppmerksom på at eierskapets formål ikke er statisk, men kan endre seg over tid. Dersom kommunens hovedmålsetning med eierskapet er å oppnå økonomisk avkastning, defineres eierskapet som *finansielt*. Selskaper med finansielt formål kan likevel ha virksomhet på områder av stor politisk betydning, men da ivaretas behovet for politisk styring gjennom ulike former for myndighetsutøvelse, bl.a. gjennom konsesjoner, og ikke gjennom eierskapet som sådan. Dersom selskapet betraktes som et gjennomføringsorgan for samfunnsmessige oppgaver, defineres eierskapet som *politisk*. Et klart eksempel på dette kan være arbeidsmarkedstiltaks-bedriftene. Etter lovverket betaler ikke disse bedriftene skatt, og det er ikke adgang til å ta utbytte fra disse selskapene eller på annen måte tildele eier økonomiske verdier. Selskapenes formål er utelukkende å realisere politiske målsetninger om yrkesdeltagelse for grupper som ikke på ordinære vilkår kan ta del i arbeidslivet.»

Bergen kommune har i tidlegare meldingar også definert selskap etter samfunnsmessige føremål, men har gått bort frå dette.

Kommunar i Stavangerregionen, mellom anna Sandnes kommune, nyttar desse fem motiva etter kva ein ønskjer av selskapa:

Finansielt motivert.

Selskap kor motiv og hovudgrunngevinga for eigarskapen er moglegheiter for økonomisk utbytte av innskoten kapital og avgrensing av kommunen sin økonomiske risiko. Formålet er naturleg for selskap som er forretningsmessig orientert og kor bedriftsøkonomiske kriterier for lønsemd ligg til grunn for selskapet sitt arbeid.

Politisk motivert

Selskapet er motivert og hovudgrunngevinga for eigarskapen er eit strategisk val av å posisjonera kommunen/regionen. Verken økonomi, omsynet til tenesteyting eller liknande ligg som grunngeving for denne kategori eigarskap.

Effektivisering av tenesteproduksjonen

Selskap som i hovudsak er motivert og grunngeve med forventning om meir effektiv tenesteproduksjon og betre forvaltning av anleggsmidlar enn ved å yta tenesta sjølv.

Samfunnsøkonomisk motivert

Selskap som er motivert og grunngeve i at kommunen gjennom slike selskap vil oppnå totalt sett meir samfunnsøkonomisk gunstige resultat/gjennomføring av oppgåver. Offentleg engasjement og styring i oppgåveløysinga vil stå sentralt i grunngevinga for slike selskap.

Regionalpolitisk posisjonering

Selskap som er motivert og grunngeve utifrå at det styrker kommunen og regionen sine vilkår og posisjon til å gjennomføra oppgåver i høve andre regionar og nasjonalt. Her kan og posisjonering for å utløysa statlege midlar /prioriteringar vera ein del av grunngevinga.

Når Meland kommune i framtida vurderer selskapsetablering eller deltaking i selskap, så bør føremålet relaterast til eit eller fleire av dei refererte motiva. Som regel vil det vera fleire motiv som ligg bak oppretting eller deltaking i eit selskap.

Vurdering og val av selskapsform – konsekvens for eigarstyringa

Kommunen står i prinsippet fritt til val av selskapsform, så fram det ikkje følgjer avgrensingar i lover og forskrifter for oppgåveområdet.

Når vedtak om val av selskapsform er gjort, så må eigarskapen utøvast gjennom selskapet sitt eigarorgan og i samsvar med eigardokumenta. Kommunestyret si eigarstyring følgjer av den valde selskapsforma. For kommunale føretak (KF) er kommunestyret føretaket sitt øvste organ. For interkommunale selskap vert eigarskapen utøvd i representantskapen og i aksjeselskap i generalforsamlinga.

Selskapskontroll – kapittel 12 i kommunelova.

Kommunelova fekk i 2004 eit nytt kapittel 12 om internt tilsyn, kontroll og revisjon. Selskapskontroll vart etablert som eit nytt omgrep innan kommunelova. Dei nye lovreglane går kort ut på at kontrollutvalet skal føra tilsyn og kontroll med forvaltninga av kommunen sine interesser i selskapa. I interkommunale selskap og i aksjeselskap der kommunen aleine eller saman med andre kommunar og fylkeskommunar eig alle aksjane og i heileigde dotterselskap av slike selskap, har kontrollutvalet og revisor rett til å krevja relevante opplysningar både frå selskapet sin dagleg leiar, styret og ekstern revisor.

Kommunestyret kan fastsetja reglar for denne kontrollen. Kontrollutvalet skal minst ein gong i valperioden utarbeida ein plan for gjennomføringa av selskapskontrollen. Med utgangspunktet i planen for selskapskontroll skal kontrollutvalet rapportere til kommunestyret om kva kontrollar som er gjennomført og om resultatata av desse.

Ein årleg gjennomgang av eigarskapsmeldinga i kommunestyret i same møte som kontrollutvalet legg fram sin rapport vil gi eit godt og samla informasjonsgrunnlag for kommunestyret, og medverka til ei meir effektiv forvaltning og kontroll med selskapa.

Ny offentlegheitslov

Offentlegheitslova har med verknad frå 1. januar 2008 fått eit utvida verkeområde. Verksemdar med over 50 prosent offentleg eigardel vert omfatta av lova sine vilkår. Unnateke er selskap som driv verksemd i konkurranse med andre.

Med utgangspunkt i KS Eierforum sine 19 råd om eigarskap så vert det i dette kapitlet gjennomgått prinsipp, reglar og rutinar som i hovudsak skal leggjast lagt til grunn for Meland kommune sin eigarskapspolitikk.

Nr. 1 Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalde

Meland kommune vil organisera ei systematisk opplæring av folkevalde knytt til eigarstyring. Dette vil skje som del av den generelle opplæringa av folkevalde, og kan i tillegg knytast som tema til kommunestyret si årlege behandling av eigarskapsmeldinga og kontrollutvalet si melding om selskapskontroll.

Nr. 2 Utarbeiding av eigarskapsmelding

Meland kommune vil utarbeida ei eigarskapsmelding etter KS Eierforum sine råd. Målet er å utvikla kommunen som ein betre eigar for dermed å sikra at kommunen og samfunnet sine interesser i selskapa vert forvalta i tråd med vedtekne mål, forventningar og føresetnader. Eigarskapsmeldinga skal evaluerast årleg av kommunestyret. Så langt råd er skal dette skje i siste møte før sommarferien. I samband med den årlege behandlinga av meldinga vert det lagt til rette for ei generell drøfting av prinsippa og rutinane som denne meldinga legg opp til, saman med ei evaluering av mål, resultat og drift knytt til selskap som er særleg viktige for kommunen.

Eventuelle endringar i strategi og eller tiltak i høve einskildselskap skal så langt råd er drøftast i dette møtet.

Nr. 3 Utarbeiding og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter

Meland kommune skal ha eit langsiktig og ansvarleg perspektiv på sitt eigarskap i ulike selskap. Eigarstrategien skal tydeleggjera målet med selskapa, og desse skal gå fram av selskapsavtalen/vedtektene. Innan rammene av selskapsavtalen/vedtektene skal selskapa utvikla detaljerte mål og strategiar for si verksemd.

Føremålet med selskapa vert vurdert med jamne mellomrom for å sjå om det er behov for endringar.

Nr. 4 Vurderingar og val av selskapsform

Det er eigar sitt ansvar å sikra ei selskapsform som er tilpassa verksemda sitt føremål, behov for eigarstyring, marknadstilhøva og konkurranseregulering. Skal selskapet ta risiko og operera i ein marknad, så bør eit selskap med avgrensa ansvar vera mest aktuelt. Skal selskapet yta tenester til eigarane i eigenregi kan både interkommunale selskap og føretak vera tenlege former. Stiftingar er ikkje tilrådd for verksemd som krev eigarstyring.

Før det vert teke endeleg stilling til oppretting av selskap og val av selskapsform, så skal følgjande tilhøve vera vurdert i høve oppgåver, føremål og funksjonar for selskapet

- Behovet for direkte og reell politisk styring
- Økonomisk ansvar; plikter som kommunen tek på seg i høve selskapet.
- Risikovurdering; gjeld m.a. økonomi, marknad, miljø, samfunnstryggleik og tilhøvet til sluttbrukar/innbyggjar

- Selskapet sin økonomiske friedom og avgrensing m.o.t. delegasjon av mynde
- Forvaltningslova/offentleglova
- Skatte- og avgiftsmessige tilhøve
- Offentlege innkjøpsreglar
- Arbeidsgjevarpolitikk
- Tilknyting til arbeidsgjevarorganisasjon

Nr. 5 Fysisk skilje mellom monopol og konkurranseverksemd

Meland kommune som eigar skal gjera ei særleg vurdering av om selskap driv konkurranseverksemd i tillegg til monopolverksemd. Kommunen vil i slike høve i størst mogeleg grad leggja til grunn at selskap og verksemdar som dette er aktuelt for skil dei konkurranseutsette aktivitetane fysisk og organisatorisk frå monopolverksemda for å unngå mistanke om rolleblanding og kryss subsidiering.

Kommunestyret har både eit tilsyns- og kontrollansvar for å sikra at kommunen når sine mål, at regelverket vert etterlevd og at etiske omsyn vert ivaretekne. Kontrollen vert utført gjennom rekneskapsrevisjon, forvaltningskontroll og selskapskontroll.

I samsvar med § 80 i kommunelova kan kommunestyret vedta kva dokument som skal sendast til kontrollutvalet og revisor som grunnlag for kontrollarbeidet. Kontrollen bør og omfatte korleis eigarstyringa vert utøvt.

Før det vert vedteke nærare reglar for aktuelle eigarstyringsdokument som skal sendast kontrollutvalet, så er det naturleg at utvalet kjem med innspel til kva dokument utvalet treng som grunnlag for sitt kontrollarbeid. Kommunen si eigarskapsmelding er eit naturleg dokument. Kontrollutvalet skal i ein konkret plan for gjennomføring av årleg selskapskontroll gjera greie for innhaldet i selskapskontrollen, korleis rapporteringa skal skje, prioriteringar og tidsrom for gjennomføring av planen. Kontrollen bør og omfatte korleis eigarstyringa vert utøvt. Kontrollplanen skal leggjast fram for kommunestyret.

Kontrollutvalet skal rapportera til kommunestyret på bakgrunn av utført forvaltnings- og selskapskontroll. Kontrollrapportar bør behandlast i kommunestyret samla i samband med kommunestyret si årlege behandling av eigarskapsmeldinga. Dette skjer i 2. kvartal.

Nr. 7 Innsynsrett og kontroll i delvis eigde selskap

Kommunestyret ber om at eigarrepresentantane frå Meland kommune på generalforsamling i selskap der kommunen er ein betydeleg eigar, der det fins private aksjonærar og der føremålet med kommunen sitt eigarskap er politisk motivert, føreslår vedtektsendingar som gjev kommunen sitt kontrollutval og revisor innsynsrett.

Nr. 8 Eigarorgan og funksjon

Meland kommune vil i hovudsak bygge på etablert praksis, dvs at

- Politisk leiing som hovudregel vert oppnemnd som eigarrepresentant(ar) i kommunale selskap og i selskap der kommunestyret har eit uttrykt ønske og behov for oppfølging av selskapet si verksemd. I generalforsamling vil til vanleg ordføraren, eller den som ho/han gir fullmakt, representera kommunen
- Selskapa der kommunen har eit uttrykt ønskje og behov for det, rapporterer periodisk til utpeikt utval eller til formannskapet
- Einskilde selskap vert i periodar følgd opp tettare, avhengig av situasjon, eigarinteresse og

føremål

- Ordføreren har eit særleg ansvar for at det vert lagt til rette for gode samhandlingsrutinar mellom kommunen og selskap, og at det skjer nødvendige avklaringar i eigarrelaterte saker mellom selskapet og kommunen mellom formelle eigarmøte
- Rekneskap, årsmelding, strategidokument og liknande skal som hovudregel verta lagt fram for politisk handsaming i forkant av eigarmøte. Tidspunkt for eigarmøte skal varslast tidleg på året, og dokumenta bør liggja føre min 30 dagar før møte i generalforsamling/representantskap
- Det politiske organet som har desse sakene til handsaming (kommunestyret, formannskapet eller komité), gir styringssignal til kommunen sin representant i eigarmøte, og kan eventuelt instruera denne.
- Kommunen si valnemnd gjer framlegg om kandidatar til styreverv.

Nr. 9 Eigar sine krav til profesjonelle styre i kommunal sektor

Den samla kompetansen i styret skal vurderast i høve selskapet sitt spesifikke føremål. Styret bør ha både generell og fagspesifikk kompetanse.

Eit profesjonelt samansett styre har kompetansen som er nødvendig for å følgje opp eigar sine forventningar. Dersom nødvendig kompetanse ikkje er tilstades i utgangspunktet, vil likevel ansvaret og forventningane til selskapet stå ved lag, og det vert om naudsynt gitt tilbod om opplæring.

Nr. 10 Gjennomføring av eigarmøte

Eigarmøta skal gjennomførast i samsvar med gjeldande lovverk og i samsvar med presiseringar som framgår av KS Eierforum si tilråding:

”Anbefalingen om gjennomføring av eiermøter, er en presisering av loven. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskap. Andre styremedlemmer har rett, men ikke plikt. Revisor har rett til å være tilstede, og noen ganger plikt når de saker som skal behandles gjør dette nødvendig. For de interkommunale selskapene, har styrets leder og daglig leder plikt til å være tilstede på representantskapsmøte. Dette gjelder ikke for revisor, men det anbefales å følge aksjelovens regler på dette punkt. Det anbefales at denne retten varsles uavhengig av organisasjonsform. For å sikre en best mulig kommunikasjonslinje, oppfordres det til at kommune/kommunene tilrettelegger for obligatorisk deltakelse for både daglig leder, styrets leder og revisjon uavhengig av organisasjonsform”.

Nr. 11 Valkomit  for utnemning av styre

Valkomiteen i Meland kommune skal som hovudregel innstilla på Meland kommune sine representantar i selskapsstyra. Målet er   sikra eit styre med naudsynt kompetanse til   leia selskapet i tråd med eigar sitt føremål. Samansetninga av styre bør gjerast ut i frå at styret er eit kollegialt organ og bør veljast ut i fr  formelle krav til kompetanse og selskapet sitt eigenart. Det skal arbeidast for lik kjønnsrepresentasjon i styra. Særleg bør spørsmål knytt til mogelege rollekonfliktar og forvaltningslova sine reglar om gildskap vurderast.

For selskap med fleire eigarar/eigarkommunar, så bør det opprettast ein eigen valkomité som speglar eigardelen i selskapet. Leiaren i valkomiteen i kommunen representerer til vanleg Meland kommune i valkomiteen for interkommunale selskap og andre selskap som kommunen har eigarinteresser i.

Nr. 12 Rutinar for kompetansevurdering av selskapsstyra

Styreleiar har eit særleg ansvar for   sikra at styrearbeidet fungerer godt og at styret har naudsynte rutinar for sitt arbeid i høve selskapet si verksemd og storleik.

Styreleiar er ansvarleg for at den samla kompetansen i styret vert nytta effektivt, og at kompetanse blant styremedlemene vert utvikla, jamfør KS Eierforum sine råd. Som ein generell regel skal alle styremedlemmene ha høve til opplæring i styrearbeid.

Styret skal i si årsmelding gje ei samla vurdering av selskapet si styring og leiing.

Nr. 13 Styresamansetjing i konsernmodell

Styret i morselskap bør ikkje sitja i styret til dotterselskap. Konserndirektøren kan vera representert i dotterselskapa sine styre. Dersom dotterselskap yter tenester til morselskap i konkurranse med andre, så bør det vera "leiarmessig" og funksjonelt skilje mellom selskapa for å unngå ugildskap og rolleblanding i tilbudsprosessar.

Nr. 14 Oppnemning av vararepresentantar

Meland kommune vil som hovudregel gå inn for ei ordning med numerisk vald vara til styret for å sikra kontinuitet og kompetanse

Nr. 15 Gildskapssvurderingar og politisk representasjon i styra

For å unngå situasjonar der styret sine medlemmer ofte vert vurdert i høve forvaltningslova sine reglar om gildskap, så skal som hovudregel leiande politikarar ikkje sitja i selskapsstyra. Spørsmålet skal vurderast utifrå selskapet sitt føremål, og valnemnda skal i si innstilling særleg vurderer mogelege rollekonfliktar og habilitetstilhøve etter forvaltningslova.

Nr. 16 Kjønnrepresentasjon i styra

Meland kommune vil uavhengig av selskapsform arbeide for lik kjønnsrepresentasjon i styra.

Nr. 17 Godtgjersler til styremedlemer

Godtgjersler i selskap som kommunen eig eller har vesentlege eigarinteresser i skal mellom anna reflektera styret sitt ansvar, kompetanse tidsbruk og verkseda sin kompleksitet. Generelt skal styreleiar godtgjerast særskilt i høve styremedlemene.

Selskap med avgrensa ansvar bør teikne styreforsikring for alle styremedlemene for det økonomiske ansvaret.

Styremedlemer bør ikkje ta på seg særskilde oppgåver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet.

Alle som tek på seg styreverv for kommunale selskap, bør registrera verva i Styrevervregisteret.

Nr. 18 Utarbeiding av etiske retningsliner

Meland kommune vil arbeida for at etiske prinsipp og samfunnsansvarleg forretningsdrift vert forankra i formål og lagt til grunn for verksemda i selskap som kommunen eig eller er deleigar i. Styret er ansvarleg for at selskapet har utarbeidd retningsliner for etisk og samfunnsansvarleg forretningsdrift.

Nr. 19 Rådmannen si rolle i kommunale føretak

Som ein hovudregel skal rådmannen ikkje sitja i styre for selskap kor kommunen har eigarinteresser. Rådmannen og rådmannen sin stedfortreder skal ikkje sitja i føretaksstyra.

Rådmannen si samhandlingsrolle ovanfor føretak skal vurderast særskilt ved etablering av føretak.

Del II Selskapsoversyn

2.1 Avgrensing av selskapsgjennomgangen

I denne delen vert selskap der kommunen er heil- eller deleigar omtalt.

Kommunen står i prinsippet fritt til val av selskapsform, så langt det ikkje følgjer avgrensingar i lover og forskrifter for oppgåveområdet. Når vedtak om val av selskapsform er gjort, så må eigarskapen utøvast gjennom selskapet sitt eigarorgan og i samsvar med eigardokumenta. Kommunestyret si eigarstyring følgjer av den valde selskapsforma.

For **kommunale føretak (KF)** er kommunestyret føretaket sitt øvste organ.

For **interkommunale selskap (IKS)** vert eigarskapen utøvd i representantskapet.

I **aksjeselskap (AS)** er generalforsamlinga føretaket sitt øvste organ .

I **samvirke (SA)** er årsmøtet selskapet sitt øvste organ.

Stiftingar er sjølvveigande. Det betyr at kommunestyret – kommunen, ikkje kan utøva eigarskapsmynde direkte. Dei kommunale interessene må utøvast gjennom vedtektene og gjennom dei styremedlemene som er valde av kommunen.

For alle selskapa har Meland kommune fylgjande generelle eigarstrategi:

Langsiktige målsetnader

Selskapa forvaltar offentlege ressursar og er fristilt den kommunale forvaltninga. Dei økonomiske og tenestemessige vala selskapa tar på vegne av sine eigarar skal ha langsiktige mål som bærebjelke. Dette inneber at den langsiktige måloppnåinga skal prioriterast framfor kortsiktig avkastning og ressursforvaltning.

Samfunnsansvar

Samfunnsansvar skal sikrast gjennom god arbeidsgjevarpolitikk, god selskapsskikk, prioritering av miljøvennlege og bærekraftige organisasjons- og tenesteløysningar. Eigarane bør også ha eit medvite bruk av selskapa sin kompetanse i forhold til samfunnsutviklingsarbeid generelt.

Openheit

Openheit som ein verdi relaterer seg til eigarane og selskapet si line i forhold til innbyggjarar, media, tilsette og omverda forøvrig og praktiseringa av den nye offentlegheitslova.

For kommunen som eigar, inneber dette å sikre ein open debatt om forvaltning av forhold som gjeld selskapa. Det står her sentralt at forvaltninga av forhold som gjeld selskapa er synlege og kan etterprøvast.

For selskap omfatta av den nye offentlegheitslova inneber dette at rutinar for mogeleg innsyn skal leggjast til rette. Selskap som har si hovudverksemd innanfor forretning og som opererer i ein marknad, er ikkje omfatta av offentlegheitslova. Så langt som mogeleg skal selskapa og forvaltninga av desse, praktiserast opent med mindre det gjeld spørsmål om konkurranse eller personale.

Det vert nytta ein metodikk ved presentasjonen som gjer at ei årleg oppdatering ikkje vert særleg

2.2.1 Business Region Bergen AS

Eigekapsstrategi

Føremålet med eigarskapet i Business Region Bergen AS, er å stimulere til vekst i Nordhordland som næringsregion. Dette bør skje både gjennom regional næringsutvikling, etablerertjenester, profilering og marknadsføring og andre tenester som fell saman med dette.

Meland kommune ynskjer at Business Region Bergen AS skal bidra til å fremja Meland kommune sine interesser i regionalpolitiske næringsaker.

Føremål (Vedtektene §2):

Selskapet sitt føremål er å drive regional næringsutvikling, etablerertjenester, profilering og marknadsføring og andre tenester som naturleg fell saman med dette, herunder å ha eit aktivt forhold til regionen sine nettverksorganisasjonar innan utvalde næringssegment. Selskapet har ikkje erverv som føremål. Selskapet skal ikkje utdele utbytte.

Kommentar

Indirekte eigarskap gjennom Region Nordhorland IKS (Regionrådet)

2.2.2 IKA

Stifta

Selskapet vart stifta 22.05.2002. Deltakarane betalar inn årlege tilskot til drift av selskapet etter vedtak i representantskapet. Driftstilskotet skal reknast ut etter fordelingsnøkkel vedtatt av representantskapet. Eigardelen skal justerast kvart fjerde år på grunnlag av samla innbetalt tilskot, og ved innmelding og utmelding. Eigardelen for kvar deltakar er utrekna i prosent i forhold til deltakartilskotet og gjev slik fordeling:

Eigarskapsstrategi:

Føremålet med eigarskapet er å sikre at verdifullt arkivmateriale i Meland kommune vert teke vare på og sikra som informasjonskjelder for samtid og ettertid og gjort tilgjengeleg for offentleg verksemd, forskning og andre administrative og kulturelle føremål.

Føremål (selskapsavtale)

Selskapet sitt føremål er å arbeide for at for at verdifullt arkivmateriale i deltakarkommunane vert tatt vare på og sikra som informasjonskjelder for samtid og ettertid, og gjort tilgjengeleg for offentleg verksemd, forskning og andre administrative og kulturelle formål, jf. lov om arkiv § 6.

Sentrale oppgåver

Selskapet skal yte deltakarane desse tenestene som er finansierte gjennom det årlege driftstilskotet:

- a) ordning og katalogisering av deltakarane sine eldre arkiv
- b) utarbeiding og revisjon av overordna arkivplanar for deltakarane
- c) lokale kurs om arkivfaglege emne
- d) tilsyn med at arkivdanning og arkivlokale hos deltakarane er i samsvar med føresegnene i lov om arkiv og forskrift om offentlege arkiv
- e) rettleiing om arkivfaglege spørsmål
- f) rettleiing om bevaring av elektroniske arkiv

Selskapet skal drive fagleg utviklingsarbeid for å gi deltakarane nødvendig og oppdatert rettleiing om

arkivfaglege spørsmål. Kvar deltakarkommune har rett til å få utført arbeid i samsvar med kommunen sitt driftstilskot. Styret gjer vedtak om dei årlege rammene for dette arbeidet. Interkommunalt arkiv i Hordaland og den einaskilde deltakarkommunen avtalar årleg kva oppgåver dette arbeidet skal omfatte.

2.2.?KLP

Stifta

Selskapet vart stifta 01.01.1949

Eigarskapsstrategi:

Selskapet er organisert som eit GSF (gjensidig forsikringsselskap). Omgrepet assuranseforening vert også nytta om slike selskap. Selskapsforma inneber at forsikringstakarane dannar og eig selskapet, selskapet sine eventuelle aktiva og også deler den risikoen selskapet har teke på seg. Dette inneber altså at kunde- og eigargruppa er samanfallande.

KLP sine eigarprinsipp er:

- 1. «Vi skal være en ansvarlig finansiell investor og eier som tar sosiale og miljømessige hensyn, med formål om å oppnå best mulig avkastning over tid, hensyntatt forsvarlig risiko.*
- 2. Vi kan være representert i selskapsorganer, men skal ikke være representert i børsnoterte selskapers styrer.*
- 3. Vi kan samarbeide med andre investorer og organisasjoner når dette er hensiktsmessig.*
- 4. Vi skal opptre på en aktsom og forutsigbar måte, og være bevisst det ansvar for negative konsekvenser som kan følge av utvist passivitet fra aksjonærenes side.*
- 5. Vi skal opptre på en måte som ivaretar langsiktig verdiskapning for eiere, kunder og medaksjonærer og bidrar til en bærekraftig utvikling.*
- 6. Vi skal opptre i tråd med selskapets kjerneverdier; åpen, tydelig, ansvarlig og engasjert.»*

Føremål (selskapsavtale)

Selskapet skal ivareta medlemmene sitt behov for tenestepensjonsordningar. Selskapet kan også enten sjølv eller gjennom deltaking i andre selskap tilby andre pensjons- og forsikringsprodukt, og kan delta i eller drive verksemd som naturleg heng saman med forsikringsverksemda og anna verksemd som er tillate for livsforsikringsselskap, under her administrasjon og forvaltning av pensjonskassar.

Sentrale oppgåver

Ein pensjonskasse si hovudoppgåve er å sikre framtidige pensjonsrettar

2.2.?

2.3 Oversyn over selskap utanfor § 80 i kommunelova

Selskap som fell inn under kommunelova § 80 er selskap kor kommunen åleine eller saman med andre og/eller fylkeskommunar har 100 % eigarskap. Selskapa nedanfor er selskap der Meland kommune har eigarinteresser, men som fell utanfor kommunelova § 80:

Selskap og selskapsform	Org.nr	Aksjekapital	Samla tal aksjar	Meland kommune sine aksjar	Eigarde i %	Aksjeverdi	Meland kommune sine verdier
BKK AS Sambandet vest AS MAKS AS							
Norhordland Industriservice (NIS) AS							
Nordhordlands-pakken AS							

Namn	Formål	Eigarskapsstrategi (Evt. Kommentrar)
BKK AS		
Sambandet Vest AS		
MAKS AS Norhordland Industriservice (NIS) AS?		

Konklusjon

Meldinga er ikkje ferdigstilt då rådmann ynskjer tilbakemelding på oppbygging og innhald. Er dette ein god måte å organisere ei eigarskapsmelding på? Er det andre tema som bør drøftast? Er det opplysningar som er sakna?

Framlegg til vedtak:

Sak om eigarskapsmelding for Meland kommune vert lagt fram til drøfting.

Formannskapet - 22/2016

FS - behandling:

Framlegg til vedtak i møtet:

"Sak om eigarskapsmelding for Meland kommune vart drøfta."

Dette framlegget vart samrøystes vedteke.

FS - vedtak:

"Sak om eigarskapsmelding for Meland kommune vart drøfta."